

La Sibilla

LA REVISTA DE FORTIÀ

Número 25 - Juliol 2024

Guia de serveis

Telèfons i adreces d'interès

Ajuntament

Telèfon	972 53 40 69
Ajuntament	ajuntament@fortia.cat
Alcaldia	alcaldia@fortia.cat
Web Ajuntament Fortià.....	www.fortia.cat
Blog Ajuntament Fortià.....	www.fortia.cat/blog
Facebook Ajuntament Fortià	Ajuntament de Fortià
Twitter Ajuntament Fortià	@ajfortia

Brigada municipal	602 638 200
Dispensari mèdic	972 53 41 88
Escola Pública Teresa de Pal·lejà	972 53 41 49
Llar de jubilats	972 53 40 22

Emergències (telèfon únic)	112
Atenció ciutadana	012

Aeroport Girona-Costa Brava	972 18 66 00
Associació protectora d'animals i plantes	972 50 23 61
Consell Comarcal de l'Alt Empordà	972 50 30 88
Estació autobusos de Figueres	972 67 33 54
Farmàcia Núria Marcé	972 53 41 67
Gas butà Malloí Hermanas	972 50 31 03
Gas Natural	900 708 709 / 900 750 750
Hospital de Figueres	972 50 14 00
Hospital de Girona Dr. Trueta (Girona)	972 94 02 00
Hospital Santa Caterina (Salt)	972 18 25 00
Renfe (informació)	912 32 03 20

Horaris de serveis

Oficines municipals:

Dilluns, dimarts, dimecres i divendres de les 11 h a les 14 h

Recaptació i gestió de tributs:

XALOC: Carrer Nou, 169 17600 Figueres
Telèfon: 972 501 365
altemporda@xalocgirona.cat

Serveis tècnics:

Dimecres de les 12 h a les 14 h

Deixalleria:

Dimecres de 9 a 13 h

Per anar-hi fora d'horari truqueu a l'Ajuntament per demanar el codi del cademat.

Treballadora i educadora social:

Concerteu entrevista al 972 52 20 00
(Consell Comarcal de l'Alt Empordà)

NOTA: L'Ajuntament, com a editora d'aquesta revista no s'identifica necessàriament amb la opinió que expressen els articles signats.

Prohibida la reproducció total o parcial de la revista sense autorització prèvia.

ABS FIGUERES

DISPENSARI MÈDIC FORTIÀ 972 53 41 88

INFERMERIA: **Dolors Golobardes**

ATENCIÓ CIUTADANA: **Joana Garcia**

METGE: **Pedro Aparicio**

HORARIS:

DILLUNS

Vila-sacra:
15.00 h - 17.00 h

Fortià:
17.30 h - 20.00 h

DIMARTS

Riumors:
10.00 - 12.00 h

DIMECRES

El Far d'Empordà:
8.00 h - 13.00 h

DIJOUS

Vila-sacra:
8.00 h - 13.00 h

DIVENDRES

Fortià:
8.00 h - 13.00 h

Telèfons dels altres centres:

Vila-sacra: 972 50 56 53
Far d'Empordà: 972 50 29 05
Riumors: 972 53 42 72
CAP Josep Masdevall: 972 50 23 64
CAP Ernest Lluç: 972 67 76 31

Per demanar hora programada trucar al **93 326 89 01** (cal tenir la targeta sanitària a mà) o per internet **programació de visites.gencat**.

Laborables fora dels horaris d'atenció podeu contactar amb el CAP Josep Masdevall o trucar al **112** per emergències.

Festius i cap de setmana podeu trucar a **112** per emergències o anar al Hospital de Figueres.

Sumari

Guia de serveis	2
Editorial	3
Informació municipal	4
Activitats	7
Ensenyament	10
Entrevista	14
Medi ambient	18
Història	22
Entitats	26
Racó de l'art	30
Salut	35

La Sibila

LA REVISTA DE FORTIÀ - Número 25 - Juliol 2024

Edita:

AJUNTAMENT DE FORTIÀ

Producció editorial:
Gorbs Comunicació i Edicions SL

Coordinació periodística:
Carles B. Gorbs

Entrevista:
Joan Carreres

Correcció:
Maragda C. Vallès

Disseny i maquetació:
Martí Riu

Foto portada:
90 anys de l'escola
Autor: Xavi Arnau

Impressió: Impremta Pagès

DL: Gi-40-2001

Editorial

Com cada any, quan arriba la Festa Major de Sant Cels, arriba un nou número de la revista. Esperem que gaudiu dels continguts informatius i culturals de la revista com esperem que ho feu dels actes de la festa.

La Festa Major és un dels pocs moments de l'any en què fortianencs de totes les edats es troben en tota mena d'actes i activitats, un moment en què tothom pot participar i fer-se seu el poble a la seva manera.

Viure el poble és diferent de viure al poble, per això desitgem que feu vostra la festa i que sigui l'entrada de tota aquella gent nouvinguda per tal que arrel·li en aquest petit poble de la plana empordanesa. La festa és, al cap i a la fi, un reflex de la societat civil de qualsevol poble.

*Bona
Festa Major!*

**Francesc Brugués, Marc Rodrigo,
Pol Meseguer, Joan Ventura,
Albert Brugués, Joan Valls i Sergi Bosch**

La nova casa de la vila. Setze anys després

Aquest any 2024 finalment es farà el trasllat del Consistori a la Casa Gran, setze anys després de la seva compra per part del municipi. Fa anys que la manca d'espai de l'actual casa consistorial, que té 71 anys, no permet el creixement administratiu i tècnic que necessita el poble per fer front a les necessitats diàries del servei. Amb el trasllat, els serveis municipals podran treballar i créixer d'acord amb el que necessita el poble actualment, que s'aproxima als 800 habitants. A més a més, es dignifica aquest Bé Cultural d'Interès Nacional i es guanyaran espais per a la celebració d'esdeveniments al poble.

El 2008 el municipi va comprar l'immoble, que el 2028 farà quatre-cents anys, per 871.000 euros amb diners procedents del PUOSC, i des d'aleshores s'han fet diverses fases de consolidació i reforma per tal d'adequar l'equipament com a casa de la vila. Finalment, entre 2023 i 2024 s'han dut a terme les obres de reforma de la planta baixa per tal d'instal·lar-hi les oficines municipals.

Aquesta darrera fase per condicionar la planta baixa, de 500 m², es va licitar per un cost de 425.423,77 euros i s'està a l'espera de fer la liquidació definitiva, que pot tenir alguna desviació per algun sobrecost imprevist.

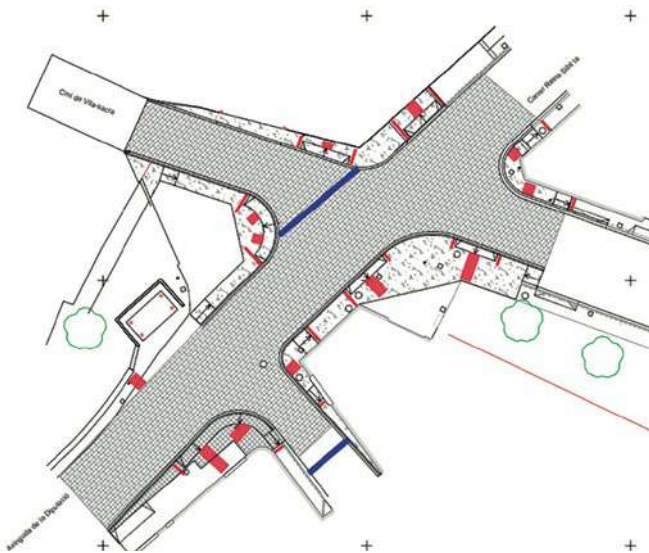
Amb tot, encara falta la restauració de la façana exterior oest i l'entorn de la casa. Es deixa sense reformar la planta primera, que tindria un cost similar a l'actuació executada ara, per dedicar els recursos municipals a altres necessitats de la població després de setze anys d'inversions en l'immoble.

Obres als Pradells

Des del mes de juny s'està duent a terme una actuació subvencionada amb 150.000 euros per part del Servei Català de Trànsit. L'objectiu és millorar les cruïlles, la mobilitat i la seguretat dels viants del carrer dels Pradells amb l'avinguda de Teresa

de Pallejà i l'avinguda de la Diputació. Amb aquestes obres el vianant i les bicicletes guanyen protagonisme i es redueix l'espai per als vehicles en un espai de jocs i de pas de la majoria de mainada que va dels diversos sectors del poble cap a l'Escola Teresa de Pallejà.

PRODAISA

Treballem perquè les coses importan
no siguin extraordinàries

Dona't d'alta a la nostra oficina virtual!
www.prodaisa.com

Gestió d'abastaments d'aigua

Enllumenat públic

Obra pública

Gestió de piscines

Sistemes de sanejament

Sistemes de telegestió

La instal·lació dels radars de tram i de semàfor

Aquest any es procedirà a la instal·lació d'un radar de tram a la travessera de Fortià, des de la carretera de Castelló a la carretera de la Piretra. Després de tots els tràmits tècnics i administratius necessaris amb la Generalitat i la Diputació de Girona, realitzats durant prop de tres anys, el tram compleix els requisits per tal d'instal·lar els dispositius que controlaran la velocitat mitjana dels vehicles que travessin la població.

El radar de tram afectarà la travessera formada per la carretera Castelló, el carrer Reina Sibil·la i l'avinguda Diputació, des del carrer de les Cases Noves fins al final del Polígon industrial els Cossos. Així, els vehicles que superin els límits fixats en 30 km/h de velocitat mitjana en tot aquest tram seran multats. És la solució a les altes velocitats detectades en el 90% dels 5.000 vehicles de pas que passen per Fortià en els diversos estudis realitzats. Al mateix temps, aquesta velocitat és incrementada pel pas indiscriminat de semàfors en vermell, per la qual cosa els semàfors de les cruïlles entre Teresa de Pallegà i Cases Noves i entre l'avinguda Diputació i carrer Reina Sibil·la es dotaran amb un radar que multarà els vehicles que se'ls saltin i així mirar

d'evitar grans accelerades i avançaments perillosos en via urbana. I el gir indegut al carrer Cases Noves des de la carretera Castelló també es controlarà.

La instal·lació anirà a càrrec de la UTE Control Trànsit Fortià, la unió d'empreses temporal que ha guanyat la licitació. La recaptació serà un 40% per a l'Ajuntament, un 40% per a l'empresa i un 20% per a XALOC, que gestionarà les sancions. Els ingressos municipals es destinaran als carrers i places per tal de millorar-ne les condicions.

Esperem que amb aquesta actuació es reguli el trànsit per deixar de ser una variant de Figueres, els vehicles respectin la normativa de trànsit i que la perillositat, la contaminació i el desgast dels serveis públics municipals no vagin a més. A més a més, en el servei licitat s'inclou la instal·lació de càmeres connectades amb el cos de Mossos d'Esquadra per al control de totes les entrades rodades a Fortià. Un cop el sistema sigui operatiu s'informarà pels canals municipals habituals i s'iniciarà un període de 15

dies en què les infraccions seran comunicades, però sense cap cost. Un cop passada aquesta quinzena, els infractors hauran de fer front a les sancions.

**Compren blat, ordi, triticales, civada, pèsols i blat de moro.
Assecat de cereals: blat de moro, colza, ordi i blat.
Rebem mercaderies per compte d'Esporc.
Recepció de colza i girasol per compte d'Agrosalvi i Borges.
Emmagatzemem i garantim la qualitat dels cereals.**

**Telèfons: 650 54 09 84 (Albert) 659 904 061 (Magatzem)
Email: albertassegador@hotmail.com**

JOVENTUT

Durant aquest últim any, l'àrea de joventut de l'Ajuntament de Fortià ha estat treballant activament per oferir a les persones joves del municipi un ventall d'activitats diverses i enriquidores, des de tallers i xerrades sobre temes que els poden interessar fins a sortides a Port Aventura, sempre buscant fomentar la participació i la creativitat dels i les joves.

Amb l'inici del 2024, i veient la poca participació per part de les persones joves a l'Espai Jove, es va decidir un canvi de format. Així, per una banda, en va néixer l'**ESPAI DEURES**, un espai destinat a millorar el rendiment escolar a través de l'adquisició d'hàbits i habilitats relacionades amb l'estudi (tècniques d'estudi, organització de l'agenda...). I per l'altra, la dinamització de les persones joves es va passar a fer de manera més esporàdica i concreta, treballant per projectes.

En aquesta línia, amb els joves més grans (a partir dels 17/18 anys), sota el nom de **FORTIÀ JOVE**, s'ha treballat per fomentar la seva autonomia com a grup, la participació i la implicació en activitats per al poble. Així doncs, les activitats que aquest grup de joves han dut a terme han estat:

- ➔ **Preparació de la Festa Major d'estiu:** Els joves han estat implicats directament en l'organització i execució de la Festa Major, aportant idees i ajudant a fer que aquest esdeveniment sigui un èxit.
- ➔ **Torneig de Futbol estil King's League:** Aquest torneig, inspirat en el popular format de la King's League, es va celebrar el dissabte 15 de juliol, va tenir molt bona acollida entre els joves de la comarca i va ser tot un èxit.
- ➔ **Barra de Carnaval:** Els joves també han gestionat la barra durant el carnaval i ha estat una molt bona oportunitat perquè desenvolupin habilitats d'organització i treball en equip, a més de recaptar fons per a futures activitats.

Per altra banda, amb les **PERSONES MÉS JOVES** (entre els 12 i els 17 anys) s'han dut a terme algunes activitats de caire més lúdic com és:

- ➔ **Dues sortides a Port Aventura:** Per una banda, al mes d'octubre els i les joves que ho van voler van poder participar en la sortida comarcal organitzada des de l'Oficina Jove de l'Alt Empordà i durant el mes de maig, juntament amb les àrees de joventut d'altres municipis de l'Alt Empordà, es va organitzar una segona sortida en la qual també hi van participar joves de Fortià.
- ➔ **Taller Infosex:** Aquest és un taller organitzat des de l'Oficina Jove de l'Alt Empordà, en què, mitjançant una petita xerrada, es fan petites pinzellades sobre diferents aspectes relacionats amb la sexualitat. En aquest cas, es va poder realitzar un dels tallers a Fortià, el dia 15 d'abril.

Activitats

Finalment, amb els infants més petits (fins als 12 anys), s'ha seguit duent a terme l'**ESPAI CAU**, on cada dimarts a la tarda han pogut gaudir d'un munt d'activitats variades i divertides. Han fet manualitats, gimcanes, jocs esportius, tornejos, tardes de cinema, cucanyes... Part d'aquesta activitat està subvencionada pel programa "Temps x Cures" del departament d'Igualtat i Feminisme.

Paral·lelament a aquestes activitats de dinamització des de l'àrea de joventut s'han ofert **assessoraments individuals** als joves que ho han necessitat en diferents àmbits: laboral, formatiu...

Finalment, i amb l'objectiu de fer arribar la informació i les activitats relacionades amb la joventut al màxim de persones, des de l'inici del 2024 es compta amb un canal d'informació per WhatsApp: **INFO JOVE FORTIÀ**. Per accedir a aquest canal hi ha dues vies: a través d'un codi QR o fent la cerca a l'espai Canals de WhatsApp.

Així doncs, des de l'Àrea de Joventut de Fortià es continua treballant per oferir noves oportunitats i experiències als joves del municipi. Estem contents de la feina feta i emocionats per tot el que està per venir. Esperem que els joves segueixin participant i gaudint de les activitats que s'organitzen amb i per a ells.

4A EDICIÓ FREESTYLE MASTER SERIES (FMS) FORTIÀ 2024

El dia 31 de març es va celebrar la quarta edició del FMS FORTIÀ i, com sempre, al Centru, i ha tingut una molt bona acollida per part del públic, ja que ha comptat amb una assistència de més de 150 persones arribades d'arreu. També, un any més, s'ha emès en directe per YouTube.

Com cada any, s'ha instal·lat un complet equip tècnic per poder gaudir de gran qualitat de so i imatge.

Aquesta nova "Batalla de Galls" ha doblat els participants amb relació a l'anterior edició, han sigut 16 concursants arribats de diferents llocs de

Catalunya i el guanyador ha estat en Dragos.

Què és el FMS? Es tracta d'una competició entre joves que lluiten amb una dialèctica improvisada i lliure a ritme de rap, i competeixen de dos en dos per demostrar qui és el millor. És un concurs que compta amb un jurat que ho valora i puntua per tal d'escollir el guanyador.

És una activitat organitzada i promoguda per en Pau Palmada amb la col·laboració i el suport de l'Ajuntament de Fortià, el Centre Escolar Empordà de Roses i cal agrair, també, l'ajut de tots els voluntaris.

XV HOMENATGE A LA GENT GRAN

El 19 de maig es va celebrar la quinzena edició de l'Homenatge a la Gent Gran. Al matí es va fer una missa amb acompanyament de la cobla Vila de la Jonquera i una foto de grup per al record.

Tot seguit, a la plaça, es van ballar sardanes per part dels assistents i dels ballarins de Mediterrània Dansa. Al migdia, la gent gran i acompanyants es van dirigir al Centre Agrícola Social per fer el vermut i el dinar. En acabat, el Duet Empordà va amenitzar el ball.

L'escola fa 90 anys!

Nom de la classe: animals del nostre entorn

Aquest curs 2023-2024 els noms de les classes pertanyien tots a animals que podem veure a Fortià i el seu entorn més proper. La classe dels més petits, 11 i 12, eren els **mussols**; els de 13, 14 i 15, classe dels **abellerols**; primer i segon de primària eren les **papallones reines**; tercer i quart les **guineus**; cinquè els **dragons** i sisè el **gaig blau**. En un moment del curs, hem descobert els costums, les curiositats i les característiques d'aquests animals i algun grup ha sortit a buscar-los amb més o menys sort!

Mares castanyeres: Idoia i Dolors Carrión

Com cada any a finals d'octubre, celebrem la castanyada amb panellets, danses tradicionals i castanyes per berenar. La figura cabdal d'aquesta festa, la castanyera, ha estat representada per la Idoia Arrese-Igor, la Dolors Carrión (mares d'alumnes de l'escola) i la Sílvia Soler (nova directora), totes tres van gaudir de la vetllada: van felicitar els i les alumnes per les danses i ens van repartir les castanyes. Esperem que el curs vinent tornin a venir!

Castanyeres.

Cantada de nades pel poble

El 18 de desembre a la tarda vam sortir a cantar nades pel poble. Agraïm molt l'ajuda d'en Joan Ventura, pare de dos alumnes de l'escola, que ens va acompanyar amb la guitarra durant tota la vesprada. Primer els de 13, 14, 15, 5è i 6è van cantar nades tradicionals catalanes i una cançó de la Cantània. Una hora més tard els de 1r, 2n, 3r i 4t van cantar nades d'arreu del món i de Catalunya i, en algun cas, acompanyats per flautes dolces.

Cantada de nades.

Let's clean up Europe!

Aquest lema en anglès ens diu "netegem Europa!" i està emmarcat dins La Setmana Europea de la Prevenció de Residus. És una acció comuna a tot Europa per conscienciar sobre la quantitat de residus que llencem de forma incontrolada a la natura i promoure accions de sensibilització a través de la recollida d'aquests residus abocats il·legalment als boscos, platges, marges de rius, etc. Des de l'escola, per grups de classe vam anar a diferents llocs del poble per recollir i triar residus trobats en llocs incontrolats (el rec del Molí, al polígon industrial i pels volts de l'escola i del camp de futbol). Tothom es va esforçar molt i vam quedar parats amb el piló de residus que vam recollir.

L'escola va participar en el Let's clean up Europe!

Col·laboració amb Corpus

Totes i tots els alumnes hem participat en la diada de Corpus amb un dibuix inspirat en una abella. Hi va haver des d'abelles en un jardí, a abelles amb ulleres de sol i gorra, pots de mel, eixams, ruscs... dibuixats i pintats amb tota mena de tècniques: llapis, aquarel·les, retoladors, llapis de fusta...

Dies més tard, la Mariví i la Sílvia van venir a l'escola i vam fer catifes de Corpus inspirades en alguns dels animals de les classes. Que boniques que van quedar!

El Corpus a l'escola.

L'escola fa 90 anys!

Hem acabat el curs amb la celebració dels 90 anys de l'escola. En Pol Meseguer ens va venir a explicar els inicis i l'evolució de l'escola a Fortià. Després hem fet al-

tres activitats per recordar i descobrir aquests anys. Ens hem fet fotos a l'entrada de l'escola amb la geganta i us les volem compartir.

11 i 12: Arnau S. (practicant), Pau M., Itziar Ll., Enok, Oleguer B., Aina C., Erik Ll., Xènia, Esther (mestra), Liam P., Theo E.

No surten a la fotografia Kylian M., Brielle C., Liya, Daisy, Blai X.

14: Anna G. (mestra), Carlota T., Max G., Nil B., Arlet P., Queralt F. i Míriam (mestra). No surt a la foto Yana V.

13: Anna G. (mestra), Blanca, Aron L., Sílvia, Joel, Martina S., Ona i Míriam (mestra). No surt a la foto Cloe B.

15: Anna G. (mestra), Erika P., Eñaut S., Salvi M. i Míriam (mestra). No surten a la foto Ivelise F. i Juan V.

Ensenyament

1r: Mercè (mestra), Cels B., Baldiri F., Emma B., Kristina Z., Iona B.

4t: Martina A., Mercè R., Sara (mestra), Paul G., Cati (mestra) Irati S., Oriol B., Liam B.

2n: Mercè (mestra) Inès R., Katia Ch., Ivan W., Sònia (mestra) Kendra V., Gael B., Jordi V. i Martí M. No surt a la foto Logan C.

5è: Chloe M., C. Noelia V., Lluç M., Aleix (mestre) Atenea C. Damià B., Lluç T., Gerard, Víctor L. No surt a la foto Damià G., Elena E.

3r: Marc C., Luka, Andrea E., Carla G., Itzel B., Júlia E., Jofre M., Cati (mestra). Ona D., Jofre V., Elna B., Silvia A., Alèxia, Martina T., Toti P. No surt Tymofii V.

6è: Alba V., Gala B., Juna A., Laia F., Lídia (mestra), Guillermo M. Jeroni F., Martí P., Hug B., Oleguer C., Guim O., Josep X.

Carta de la directora

Benvolguts/des veïns/es,

És amb gran il·lusió i entusiasme que m'adreço a vosaltres com a nova directora de l'escola de Fortià. És un privilegi poder formar part de la vostra comunitat educativa i al llarg d'aquest primer curs estic molt agraïda del vostre acolliment.

Com a mestra i psicopedagoga, des de fa molts anys dedico la meua carrera professional a l'educació, amb l'objectiu d'oferir una experiència educativa de qualitat a tots els nens i nenes. Tinc la ferma convicció que l'educació és la clau per a un futur millor.

Aquesta nova etapa com a directora de l'escola suposa una gran responsabilitat que assumeixo amb compromís i determinació. Vull treballar estretament amb els/les mestres, l'alumnat i les famílies per construir una comunitat educativa forta i cohesionada.

Em poso a la vostra disposició per a qualsevol inquietud que pugueu tenir i us animo a participar activament en la vida escolar. La vostra opinió és important per a mi i per a la millora contínua de la nostra escola.

Estic segura que, amb la col·laboració de tots i totes, aconseguirem grans èxits i farem de l'escola de Fortià un referent en educació.

Gràcies per la vostra confiança i suport. Junts construirem un futur brillant per als nostres infants.

Atentament,
Sílvia Soler i Noguera

AFA DE L'ESCOLA TERESA DE PALLEJÀ

Un curs ple de moments inoblidables

Ja tenim el mes de juny aquí i, amb ell, el moment d'acomiar un curs ple de moments inoblidables per als nostres infants. Sembla que era ahir quan els nens i nenes de l'escola Teresa Pallejà arribaven amb les motxilles plenes d'il·lusions i nervis per l'inici d'un nou curs.

Un any més, l'AFA de l'escola hem volgut acompanyar-los en el seu camí. Com cada any, no ens hem deixat cap festa per posar el nostre granet de sorra.

Hem endolcit activitats tan divertides per a la nostra mainada com la castanyada i la Pasqua. Per a la castanyada, no podia faltar cap ingredient, els panellets fets amb molt amor havien d'arribar a casa per fer les delícies de les famílies i les castanyes havien d'estar ben torrades per celebrar l'arribada de la tardor. No podien començar les vacances de Setmana Santa sense que els infants gaudissin d'una cerca d'ous de Pasqua pel pati de l'escola, ni sense que preparassin la tradicional mona de Pasqua, així que, des de l'AFA, vam arribar amb un carregament de xocolata, magdalenes, melindros i ous per celebrar aquesta jornada.

Per Nadal, amb la cantada de nades, els alumnes van poder gaudir d'un complet pícnic per recarregar ener-

gies després de fer-nos gaudir a tots de les seves veus amb les cançons que havien preparat amb tanta il·lusió per a aquest esdeveniment.

I va arribar el carnaval amb la seva alegria i disbauxa, tots ben disfressats i molt de ritme, vam gaudir d'una deliciosa xocolatada amb melindros després de poder gaudir dels balls que havien preparat cada curs per sorprendre a companys, famílies i espectadors i de la rua pel poble.

El curs avança de pressa i, de sobte, ja érem a Sant Jordi. L'ambient tan especial d'aquesta gran diada era present de la mateixa manera que la nostra paradeta de Roses. En un dia com aquest, ni els llibres ni les roses podien faltar.

I arribem a final de curs, la fotografia pel record d'un curs que s'acomia, el regal dels que marxen a començar una nova etapa i la gran festa de comiat del curs 2023-2024.

Ha estat un curs ple d'emocions, activitats i col·laboracions.

Ens tornarem a veure al setembre per tornar a viure moments inoblidables!

Magdalena Condom, la carnissera de Fortià

Amb aquest article intentarem conèixer una mica més la Magdalena Condom, qui va ser la carnissera de Fortià fins al passat any 2023, quan es va tancar definitivament l'històric establiment del poble. Després de més cent anys d'estar obert al públic oferint els seus serveis i el seu saber fer a veïns, clients i amics, la carnisseria va buidar el taulell i va abaixar les persianes per darrera vegada, deixant un buit insubstituïble.

Aquest petit esbós, doncs, que també serveixi com un petit i merescut homenatge i agraïment a les diverses persones i generacions que han estat al capdavant d'aquest negoci familiar, ja que quan una botiga històrica tanca s'emporta amb ella un bocí de la història i de la vida dels nostres pobles i de la nostra gent.

Una mirada familiar

La Magdalena Condom Casellas, la nostra protagonista, va néixer el dia 20 de febrer del 1946 aquí a Fortià, en una casa que es coneixia amb el nom de cal Rinxo. En l'actualitat, per tant, té 78 anys. El seu pare també era fortianenc i feia de pagès i la seva mare va néixer a Peralada i abans de traslladar-se a Fortià va estar al mas de les Figueres de Vilamalla.

L'any 1973, la Magdalena es va casar amb l'Enric Noguer Molas, nascut a la carnisseria del poble, coneguda com a can Pipa o can Fèlix, ara fa 83 anys. La Magdalena i l'Enric es van conèixer a Fortià, van festejar vuit anys i es van casar a l'església parroquial del poble; l'Enric, fent broma, diu que es van casar "per esgotament", després de tants anys de festeig. Han tingut una filla, la Marta Noguer Condom.

Com hem esmentat, hi ha referència que fa més de cent anys que la carnisseria de Fortià ja estava oberta. La prova és que, l'any 1920, hi va morir sobtadament, d'un atac de cor, en Francisco Noguer, l'avi de l'Enric.

La Magdalena en l'actualitat a la carnisseria.

Després, van ser els pares de l'Enric, i sogres de la Magdalena, per tant, els qui es van estar al capdavant de l'establiment: en Fèlix Noguer i la Maria Molas. La família materna, la família Molas, doncs, era originària de la Vall de Camprodon, de Setcases, concretament; tenien ramat d'ovelles i als hiverns baixaven, seguint els antics i ancestrals camins ramaders o de transhumància, a pasturar a la plana empordanesa. "Així va ser com els meus sogres es van conèixer i es van casar", afirma la Magdalena. Qui menava el ramat era en Cinto Molas, "conegut com en Remirca i fill de l'avi Gori".

El pare de l'Enric, en Fèlix Noguer, també tenia ramat i compaginava la feina amb les ovelles amb la feina a la carnisseria. La mare, la Maria Molas, mentrestant, "s'encarregava de matar oques, ànecs, pollastres... i també tenia cura de plomar-los i vendre el plomissol,

que era molt apreciat per fer edredons". Els animals els mataven a la carnisseria mateix, no calia anar a un escorxadador com és obligatori en l'actualitat.

L'Enric, de jove, l'havia d'ajudar amb el bestiar, però no li agradava i es va dedicar a l'ofici de carnisser. "Va fer de carnisser a Figueres, Premià de Mar, Sant Feliu de Guíxols, Platja d'Aro i Llançà, des d'on, estant a la vora, venia aquí a la carnisseria de Fortià a ajudar els seus pares. I a l'hivern anava per les cases i masos a matar porc, ja que llavors hi havia el costum de la matança del porc. I també complementava el seu jornal venent xais i vedells a Llançà, va arribar a vendre 85 o 90 xais i 10 o 15 vedells cada setmana, i pells de xai, que en pagaven 2.000 pessetes per cada una".

La Magdalena i el seu home, l'Enric, ara fa uns anys.

En aquell temps, fa uns seixanta anys "a la carnisseria hi venien un o dos xais a la setmana, mig xai (se'l partien amb el carnisser de can Costa de Riumors), ànecs, oques i algun pollastre per la festa major. Eren anys en què no es venia molt, ja que moltes cases tenien animals i bestiar per al consum propi".

Vivències i records de la Magdalena al capdavant de la carnisseria

Quan es va casar amb l'Enric, la Magdalena va entrar de ple a la carnisseria de Fortià, i hi ha estat durant cinquanta anys, fins que l'any passat van decidir tancar-la, com s'ha dit al començament d'aquest escrit.

Amb l'Enric i la Magdalena al capdavant del negoci, ella recorda que "jo venia i ell anava a comprar. Fèiem botifarres i embotits de tota classe (botifarra blanca, negra, de fetge, de cap, de perol, xoriço, botifarres de sal i pebre, botifarres dolces per fer pomes de relleu...). L'embotit que agradava més eren els bisbots blancs, sobretot, i els bisbots negres. També fèiem paté de campanya. Els

fuets, les llonganisses i els pernils, però, no s'assecaven gaire bé pel temps que fa aquí; els fuets els compràvem a en Ginjume d'Avinyonet de Puigventós i les llonganisses les compràvem a Besalú i a Vic". Esporàdicament, la Magdalena també ha fet alguna cosa de menjar preparat, com canelons i croquetes, però poc.

La carn que venien i els productes que elaboraven provenien d'animals que es criaven i s'engreixaven en explotacions agrícoles i ramaderes de proximitat: garantia de qualitat, conseqüentment. Els porcs els compraven a pagesos dels pobles de la rodalia, els xais a en Pere Sánchez de Vilatenim (té el ramat a Delfià, anant de Garriguella cap a Rabós) i la vedella a ca la Neus de Vilatenim també.

Amb la conversa es van succeint els records de la Magdalena. "El començament d'Empuriabrava va ser molt bo. Venien alemanys amb cotxes bons aquí a Fortià a comprar pa, s'asseien al bar i venien a comprar carn, n'hi havia que s'emportaven peces senceres de vedella; aquell temps va anar molt bé. També venien molts clients de Roses, de Castelló, de Figueres i de Barcelona, que els caps de setmana venien a les segones residències que tenien a la comarca; n'hi havia que anaven a Cadaqués i de camí es paraven a comprar carn aquí".

La Magdalena i l'Enric.

Parlant de clients, n'hi havia algun de popular i reconegut, com el Dr. Ernest Vila de la clínica Santa Creu de Figueres, que anava amb un Seat 600 o el Dr. Barraquer, que era el propietari del mas de can Brossa (conegut també com el cortal Avinyó, es troba a prop del Cortalet, als Aiguamolls de l'Empordà) i que "anava amb xofers i criades". I també hi havia algun restaurant (com el restaurant la Resclosa de Vilanova de la Muga, entre d'altres) que els hi comprava embotits i carn.

En aquells anys "veníem molta carn de xai; tothom volia costelles, i el coll i el pit no tenien tanta sortida. Últimament, però, ja no es venia tant, perquè la gent el trobava car". També venien porc i vedella (culata, mitjana per a entrecots i crostó, en aquest segon cas), "i per Nadal veníem 12 o 15 cabrits".

Ara fa un temps, en ple treball.

Eren temps en què "la plaça del poble, a diferència d'ara, era plena de gent, ja que hi havia la carnisseria, la botiga, el bar... Hi havia molta vida al poble: es feia cine a la part de dalt del bar, ball, carnaval, festa major amb orquestra que feien ball i sardanes, per Santa Quèria es feien altars pels carrers amb la mainada que havia fet la comunió...".

GUARDERIA CANINA
SERVEI VETERINARI 24 HORES
SERVEI A DOMICILI

Regina Plaza
DIRECCIÓ

Urb. Virya Gran Parcela 172
FORTIÀ 17489 (Girona)
Tel. 972 53 43 81 Mov. 646 85 31 56
Nuclí Zoològic G/2020/001
regina.caniniwen@hotmail.com

«Ara, la gent jove no compra a la carnisseria; els supermercats i les grans superfícies comercials han fet molt de mal a les botigues dels pobles»

La Magdalena despatxant en la carnisseria fa uns anys.

Els dilluns tancaven la botiga i era el dia que la Magdalena feia les botifarres (d'embotit en feien quan ens n'hi feia falta, no tenien un dia concret per fer-ne), netejava la carnisseria... I també era el dia que la Magdalena i l'Enric aprofitaven per gaudir de les seves aficions: "anàvem a caçar bolets (cap a Maçanet de Cabrenys), cargols i espàrgols, anàvem a pescar a les roques cap al Port de la Selva o Cadaqués..."

Amb el pas del temps, la societat ha anat canviant i, amb ella, també han canviat els costums de les noves generacions: "Fa anys hi havia clients molt bons, gent

gran que han anat marxant. Ara, la gent jove no compra a la carnisseria; els supermercats i les grans superfícies comercials han fet molt de mal a les botigues dels pobles i els últims anys la venda havia baixat força".

L'Enric es va jubilar als 65 anys. Des de llavors, la Magdalena va quedar sola a la carnisseria i ho feia tot. Fins que, inevitablement, ha arribat el malaurat moment de

posar fi als dies d'aquest històric establiment fortianenc, i els clients de tota la vida troben a faltar la carnisseria. Queden, i quedaran, els moments i els records viscuts durant tots aquests anys.

Avui en dia, la Magdalena es dedica a cuidar l'hort i el jardí. I, somrient, reconeix que "ara m'avorreixo una mica".

Des d'aquestes ratlles, volem donar les gràcies a la Magdalena i a l'Enric per la seva atenció i amabilitat i, sobretot, per tots aquests anys dedicats a la carnisseria del poble. I els desitgem que per molts anys puguin fruit junts de la merescuda jubilació.

L'Enric i la Magdalena en l'actualitat.

Joan Carreres

Els amfibis de Fortià

Els amfibis són uns vertebrats força primitius que van aparèixer fa 360 milions d'anys. Són uns animals que tenen la capacitat de viure en dos medis diferents: terrestre i aquàtic. Una part de la seva vida, especialment quan són nounats i coneguts popularment com a capgrossos, depèn exclusivament del medi aquàtic, i no és fins després de realitzar la metamorfosi que adquireixen la capacitat de conquerir el medi terrestre. L'adaptació als dos medis ha portat aquest grup d'animals a tenir pulmons i, alhora, poder respirar sota l'aigua a través de la pell (respiració cutània).

Aquesta dependència del seu cicle de vida a dos medis diferents fa que siguin molt vulnerables a les alteracions. Qualsevol afectació negativa a algun dels dos medis produeix impacte en les poblacions d'aquestes espècies. A més, els últims temps han aparegut diverses malalties infeccioses per als amfibis que poden causar gran mortalitat d'individus. És per aquest motiu que no es recomana que s'agafin aquests animals amb les mans, ja que les persones poden actuar de vector d'aquests patògens.

A Catalunya podem trobar unes 15 espècies d'amfibis. En concret, aquí, en el nostre municipi, en els últims anys s'han detectat 4 espècies diferents, tot i que és probable que hi poguessin haver 2 o 3 espècies més. Malauradament, la manca d'hàbitats adequats, la intensificació agrícola i segurament el canvi climàtic fan que cada cop costi més de veure o escoltar els amfibis a Fortià.

Les 4 espècies que s'han observat a Fortià fins al moment són:

Granota verda *Pelophylax perezi*

Segurament és la granota més coneguda. És un amfibi molt lligat al medi aquàtic perquè viu en basses, recs... llocs on hi hagi aigua. Pot arribar a fer fins a 11 cm i és majoritàriament de color verd, tot i que també pot tenir tonalitats marrons o grises. S'alimenta de petits insectes que caça amb un moviment ràpid de la llengua.

A causa de la manca d'aigua en molts recs, els últims temps la població de granotes verdes al municipi ha disminuït molt.

SALMA | Food Service

C/Creu de la Borda, 6
17469 FORTIÀ | 972 52 55 17 | info@salmafoodservice.com

t'ofereim la millor varietat de productes i també et servim!

BIO EMPORDÀ

Ajuda'ns a reciclar!

Recollida d'oli vegetal usat
Transportista i gestor de residus

972 158 742
info@sersall.net

SERSALL S.L.

Gripau corredor *Epidalea calamita*

Aquest amfibi és de costums més terrestres i pot arribar a fer uns 10 cm. Pot presentar diferents coloracions, des del verd al gris, o marró... i és de pell berrugosa. Com a tret característic identificatiu, presenta una línia groga o verd clar que li travessa tota l'esquena. A la primavera, quan és època d'aparellament, es concentra en basses permanents o temporals sorgides per les pluges. Aquest any, gràcies a les pluges que hi ha hagut, s'han pogut veure i sentir en diferents zones properes al poble on havien sorgit diferents bassals de pluja.

Reineta *Hyla Meridionalis*

És l'amfibi més petit de tots. Pot fer fins a 6 cm i és molt fàcil d'identificar pel seu color verd llampant, amb una petita línia negra als ulls. Alguns individus, a causa de la falta d'un pigment, poden tenir coloració blava.

També viu molt lligada en basses i punts d'aigua, tot i que pot fer desplaçaments i a vegades la podríem trobar en indrets allunyats de l'aigua. Igual que la granota verda al municipi, la seva població ha disminuït força i no és fàcil trobar-ne exemplars.

Granota pintada *Discoglossus pictus*

També coneguda com a gripau pintat és un amfibi que pot arribar a fer entre 7 i 8 cm. Té una pell una mica berrugosa i presenta una coloració molt variada, amb un disseny que pot ser tot llis o amb taques de diferents tonalitats per tot el cos. S'alimenta de cucs de terra, cargols, llimacs, larves d'insectes...

No és una espècie autòctona de Catalunya, però ja fa anys que es va establir i s'ha estès per molts indrets. Pel que fa a la seva distribució a Fortià, la podem trobar a diferents hàbitats, fins i tot en dies de pluja o humits les podem trobar en jardins i carrers del poble.

Per tal de preservar els amfibis, és important que hi hagi zones humides. Malauradament, a Fortià, aquestes zones no abunden gaire, motiu que fa que les poblacions d'aquests animals siguin molt escasses. Tot i això, s'està treballant i mirant si en un futur es pot adequar alguna zona per afavorir aquestes espècies i esperem que algun dia sigui una realitat.

Joan Ventura Linares

El Servei de Control de Mosquits (SCM)

Ara fa uns quaranta anys, la Generalitat de Catalunya va protegir, sota la figura de parc natural, les maresmes existents entre els rius Muga i el Fluvià. La preservació d'aquest espai implica un hàbitat òptim per a l'eclosió de mosquits, i per això es va considerar la creació d'un ens públic que gestionés el control dels mosquits per tal que fos compatible amb el turisme i la resta d'activitats locals. Així, va esdevenir la Mancomunitat Intermunicipal Voluntària del Servei de Control de Mosquits de la badia de Roses i el Baix Ter (SCM), a partir de la iniciativa dels seus set municipis fundadors: Castelló d'Empúries, l'Armentera, l'Escala, Pals, Roses, Sant Pere Pescador i Torroella de Montgrí.

Tanmateix, el control de mosquits no es limita a les maresmes naturals, també al conjunt dels arrossars empordanesos, diferents trams de roques litorals, i als centenars de quilòmetres de recs de la plana al·luvial fruit de les consegüents dessecacions de segles passats per tal de guanyar terrenys per a l'agricultura i ramaderia.

Actualment, el SCM és constituït per un total de 19 municipis empordanesos. L'últim a adherir-s'hi ha estat Fortià, a finals del 2023. Aquest fet implica que el SCM realitzarà un control sistemàtic del mosquit comú *Culex pipiens* i del mosquit de maresma *Aedes caspius*

El control de mosquits no es limita només a les maresmes naturals, sinó també al conjunt dels arrossars, trams de roques litorals i recs de la plana al·luvial.

en els recs pròxims al nucli urbà. Això no obstant, i des de l'arribada del mosquit tigre *Aedes albopictus* a Catalunya el 2004, espècie invasora, també es procedeix al tractament dels claps larvaris a l'espai públic, com és el cas dels embornals de pluja.

Cal recordar que el mosquit tigre es reproduïx en petites acumulacions d'aigua de caràcter antròpic a les zones habitades, la majoria situades als espais privats (recipients, bidons, canaleres, plats de testos, pneumàtics, etc.), i per això és indispensable la col·laboració dels ciutadans per tal de mantenir a ratlla les seves densitats i conseqüents molèsties.

MÉS INFORMACIÓ SOBRE EL MOSQUIT TIGRE:

<https://serveicontrolmosquits.org/el-mosquit-tigre>

El control de tots aquests mosquits es fa quan es troben en la fase larvària que succeeix dins l'aigua, aplicant un biocida biològic llargament utilitzat. La màxima complicació dels tècnics és definida pel poc temps d'actuació del que es disposa, ja que la fase larvària sol durar uns set dies. Posteriorment, la larva es transforma en adult (fase aèria), moment en què ja no es fa cap mena d'actuació. Per tant, el gran repte del SCM és cartografiar i preveure les zones larvàries davant una inundació per pluja. Això no obstant, les inundacions es poden donar de manera artificial, cas dels recs circumdants d'escorrentia d'aigua en conreus de regadius o superfícies que són àmpliament irrigades. Aquest fet implica una prospecció continuada en aquest tipus de conreus a tot el nostre territori.

Per altra banda, el SCM també executa diferents tasques de plagues urbanes en els municipis que sol·liciten aquest servei, a través d'un conveni de revisió anual on es determinen les necessitats específiques de cada municipi. En el cas de Fortià, des del 2023 es controlen els rosegadors i les paneroles a la via pública, i s'atenen les diferents incidències en els edificis i infraestructures municipals.

<https://serveicontrolmosquits.org>

FRUITES

HURTÓS

Ctra. Nacional II Km 9-A - Hostalets de Llers

TEL: 972.505.676 | info@fruiteshurtos.com | www.fruiteshurtos.com

'Anar a servir a Figueres' o el treball domèstic femení

Per ERIKA SERNA COBA (Arxiu Comarcal Alt Empordà)

La contractació dels homes sempre ha predominat al llarg del temps, atès que la incorporació massiva de la dona al mercat laboral és prou recent. De totes maneres, les dones també han estat contractades, encara que menys. Així, les minyones als masos solien tenir estades temporals i se'ls solia facilitar el vestit, el calçat, l'alimentació i alguns diners que, estalviats, suposaven el seu dot per a un futur matrimoni. Són dones força invisibilitzades, la feina de les quals com a empleades internes dins de famílies benestants, suposava una mà d'obra molt barata amb pocs drets laborals i que portaven a terme totes les tasques domèstiques.

Una bona sortida laboral per sortir a treballar fora de casa per a les dones joves, molts joves o vídues de pobles prop d'àrees urbanes era fer de minyona o serventa, ja que les assegurava, més enllà del sou, la manutenció. Era una feina prou comuna a les cases burgeses de la ciutat que, fins i tot, tenien més d'una minyona segons la seva capacitat econòmica. Les històries de vida de les noies alt-empordaneses que van anar a servir a Figueres reflecteixen, sense haver aprofundit massa, una diversitat de situacions en un marc comú com el nivell baix d'estudis i la necessitat de lliurar una boca menys a casa. En el cas que no es casessin acabaven residint tota la vida a la mateixa casa. A part, hi ha altres treballadores domèstiques casades, que no residien amb els amos i que es poden associar al treball domèstic femení assalariat, en qualitat de bugaderes, planxadores, modistes, perruqueres o pentinadores a domicili, treballadores de la llar a hores...

El treball de les noies que servien a cases acomodades estava, i està, centrat en l'atenció de la llar, cuinar, netejar, planxar i cosir la roba, cuidar criatures, així, les persones que vivien soles o els matrimonis amb fills eren uns bons candidats per ocupar-les, sempre que les seves rendes els permetés mantenir-les. La majoria de les tasques domèstiques eren manuals, ja que la introducció d'electrodomèstics va ser unes dècades

Rentant plats a la pica de la cuina.

més tard. Normalment, els contactes personals del pare eren bàsics per trobar les famílies per anar a servir. A Figueres, el mercat setmanal del dijous sempre ha estat un punt molt important de trobada de persones de la comarca per a tota mena de contactes i negocis.

També el boca-orella entre les mateixes noies, sense cap dubte, tenia molt pes. No es feien contractes escrits, sinó que els tractes eren de paraula, normalment amb els pares o germans grans de les noies. La premsa comarcal també era una bona font per trobar aquest tipus de personal, però no hem trobat cap anunci dels anys immediatament posteriors a l'acabament de la guerra, on les situacions difícils de moltes famílies va fer que les noies ja sortissin de casa molt joves. Anteriorment, sabem que la font de Sant Pere de Figueres, al replà de la riera,

No es feien contractes escrits, sinó que els tractes eren de paraula, normalment amb els pares o germans grans de les noies

baixant pel carrer Girona, era un punt de trobada per a la contractació de mossos de pagès i altre personal. Normalment, les condicions laborals depenien en certa manera de la família on treballaven, però, solien tenir lliure els dijous a la tarda, que anar a ballar a l'Erato, i tot el diumenge, que empraven per anar majoritàriament al cine o a passejar per la Rambla o visitar la família.

El padró d'habitants de Figueres del 31 de desembre del 1940, signat pel secretari del moment, Sr. Onofre Santaló Nualart, inscriu 16.614 persones empadronades, de les quals 301 són "sirvientas", és a dir, el 2,15% de la població total, ja que hem descomptat la població militar present a la ciutat. En aquells anys Figueres era una ciutat amb una forta presència militar, atès que es convivia amb el *Regimiento Mixto de Ingenieros núm. 4*, el de *Fortificación núm. 3*, el *Servicio de Recuperación de material de guerra* i el *Depósito de Recepción de Prisioneros de Guerra*.

Les germanes de Fortià Carme i Victòria Rius Planas, nascudes el 1917 i 1918 respectivament, filles de Josep Rius Matas i de Catalina Planas Serrats de Vilafant, estaven internes a cases de Figueres. En concret, la Carme Rius treballava amb la família del Sr. Lluís Perxas Soler, casat amb Maria Pilar Dalfó Auter, amb quatre fills i la sogra, que tots residien al carrer Monturiol núm. 11. Sabem que es va casar el 1946 amb Pere Teixidor Quintana a Fortià. La seva germana, Victòria Rius, s'estava amb la família del procurador Josep Jou Carreras,

casat amb Ana Torres Darnís, un cunyat i dues nebes, al carrer Joan Maragall, núm. 6; el 1944 es va casar a l'església de Santa Maria d'Agullana amb Fernando Vall-Ilosera Comamala. Aquestes dades han estat tretes de la pàgina del www.familysearch.com, interessant per recercar tota mena de dades genealògiques.

Altres noies que treballaven al servei domèstic de la capital alt-empordanesa, el 1940, sempre són de poblacions veïnes i properes a Figueres, com Trinitat Teixidor Carbonés de Riumors, que s'estava interna a casa de la família del Sr. Carlos Fonsdeviela Puig del carrer Pep Ventura; Antònia Ferrer Esteba del Far d'Empordà, que amb 19 anys servia al carrer Nord, 48, a casa de Josep M. Juez Vila, del comerç, que tenia tres fills, almenys en aquell moment; el notari Salvador Dalí disposava dels serveis de Remei Moré Rosell de Peralada, nascuda l'any 1907. La llista és llarg fins a arribar a les 301 persones que, és fàcil deduir, servien a casa de la societat benestant figuerenca com l'industrial Lluís Fita Salvatella, l'advocat Javier Fages de Climent, el pintor Ramon Reig, el notari Evarist Vallès, el fotògraf Tort Bofill, el professor de l'institut Eduard Rodeja i altres com propietaris rurals, metges, advocats, apotecaris, comerciants... tots localitzats als carrers centrals de la ciutat. Curiosament, trobem força noies de Cistella i Terrades, on devia resultar difícil tirar endavant durant els anys immediatament posteriors a la guerra. Com és fàcil d'imaginar, a la Salle, amb onze religiosos que hi residien, tenien contractats dos nois "sirvientas", la resta tot són noies i dones com a servei domèstic, i també les majordones que servien els capellans.

Apropar-se al món de les minyones i del treball domèstic femení suposa fer referència a aquest àmbit laboral que, malgrat tots els condicionaments, obrí portes a moltes noies a viure una vida diferent de la de les seves mares.

Un pont nou de Sant Cels (1931)

Per POL MESEGUER BELL Doctor en Història

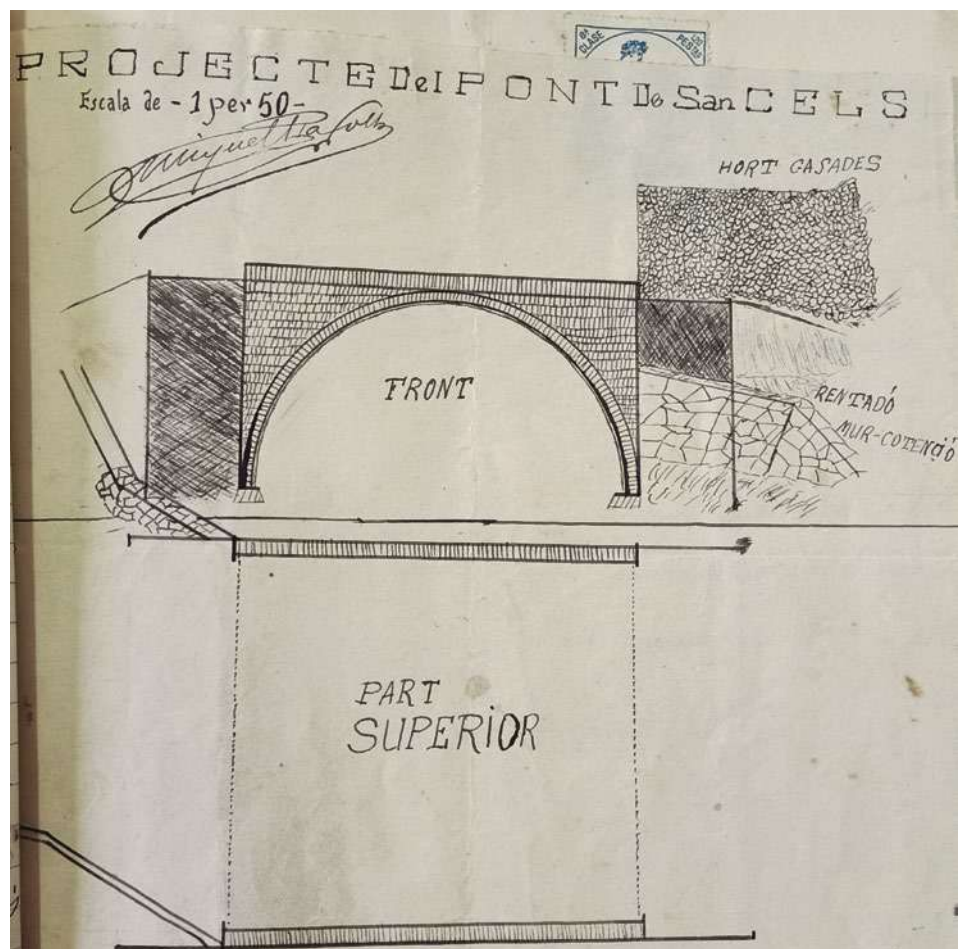
L'adveniment de la Segona República l'abril de 1931 va comportar un canvi total en els colors dels governs municipals. I Fortià no en va ser una excepció. Els mesos següents a la presa de possessió dels nous governs republicans van ressorgir i plantejar-se problemes enquistats en el temps que no s'havien solucionat en el primer terç del segle XX. Un d'aquests problemes, a Fortià, a banda de la manca d'equipaments, com l'escola, l'Ajuntament o el cementiri nou, era el pont de Sant Cels, en mal estat des de feia anys.

A finals d'octubre d'aquell any el Consistori va començar a parlar amb veïns i propietaris per tal d'endegar aquest projecte tan necessari per al treball de les terres del paratge de Sant Cels. En aquells moments, l'estat d'aquest pont històric del municipi era de completa ruïna, tot i ser una de les infraestructures de transport bàsiques del municipi juntament amb el pont Martí, el pont Trencat i el pont dels Morrells. Els pagesos tenien problemes per travessar-lo i l'aigua tenia dificultats per seguir el curs del rec del Molí, fet que ocasionava inundacions constants als carrers de Castelló, de la Unió i dels Pradells. A més a més, l'estat deplorable també afectava les dones del poble que anaven a rentar la roba al rentador, situat a recer del pont –s'ha de tenir en compte que algunes cases tenien viver i no el feien servir.

El 4 de novembre el Ple del Consell Municipal va aprovar refer-lo i projectar-lo perquè hi pogués passar qualsevol mena de vehicle, així com un pas prou ample per a les aigües.

Amb tot, segons la llei de camins rurals, el cost havia de ser sufragat també pels interessats, els propietaris dels camps que se'n beneficiarien.

Si bé l'inici de l'expedient el tramita el secretari Francisco de Paula Camps, afí als sectors conservadors del municipi, a mitja tramitació aquesta va ser continuada i acabada pel nou secretari municipal, el jove Miquel Pla Colls, fill de l'alcalde i un dels principals promotors de les polítiques d'esquerra a Fortià. A banda dels secretaris, també va col·laborar en el procés l'agutzil i pregoner Josep Amiel, que va comunicar pel poble que els afectats per la construcció del pont s'havien de personar a la casa de la vila per comunicar les vessanes que tenien al paratge de Sant Cels per tal de calcular la seva aportació al projecte.

Plànol del projecte del nou pont de Sant Cels.

Un cop informats del projecte, uns quants veïns – Florenci Vidal Brugués, Josep Jofra Fajol, Francesc Brugués Baldoyra, Ramon Tell Fajol i Josep Jacomet Falgarona– van proposar la creació d’una comissió d’usuaris per tal de tractar amb el govern municipal com repartir els costos entre l’ens públics i els veïns, i també el disseny del pont. Uns quants dies després, el 5 de desembre, es va nomenar una comissió paritària amb els usuaris dessús esmentats i els consellers Esteve Cabrafiga Ribas, Ignasi Gou Terradas i Joan Moret Colomer.

El projecte, redactat pel secretari municipal Miquel Pla, consistia en un pont d’un sol ull, de quatre metres de llargada i quatre d’amplada. La volta seria feta amb rajol i els fonaments amb totxana massissa de 15 cm. Va sortir a subhasta per 650 pessetes i l’adjudicatari va ser el paleta fortianenc Josep Iter Riera, que va signar el contracte el 9 de gener de 1932. Amb tot, la terra per emplenar i terraplenar el pont seria aportada pels usuaris.

Paral·lelament als tràmits necessaris, vint-i-sis veïns van anar a presentar les declaracions de terres que treballaven, només van mancar set per fer-ho. Un d’aquests, Sebastià Busquets —de can Bac—, no ho havia fet perquè esperava la declaració feta per part del propietari de la casa i terres que tenia en masoveria, el gran hisendat fortianenc, Carles Casades de Còdol.

La declaració dels Casades de Còdol no va arribar fins al mes de febrer, però és interessant per saber el repartiment de terres al paratge de Sant Cels per a cadascun dels masos que tenia a masoveria. El mas de la Martina, que tenia de masover Joan Tibau, tenia 29,5

vessanes (els camps Gran, de la Capella i el quadró de la Mata); el mas Frigola, que tenia en masoveria Mercè Tarrés, tenia 51 vessanes (els camps Petit, Gran, els quadrons de la Serp i de la Font i la feixa dels Tamaris); i, finalment, el mas Casa Gran, amb Sebastià Busquets com a masover, que hi tenia 1,5 vessanes (el quadró de Sant Cels).

Per destacar alguns dels principals declaradors de terres treballades al paratge de Sant Cels –no sempre en propietat– podem citar a Josep Jofra amb 30 vessanes; Salvador Planas, amb 20; Vicenç Baldoyra, amb 14; o els que menys, Salvi Calsat amb un quart de vessana; o Josep Darder, amb 2.

Finalment, un cop feta l’estructura del pont per part del constructor, els usuaris van aportar terra per emplenar la volta i terraplenar la seva superfície. La terra va ser transportada amb 126 viatges de tamborell per part de 27 dels usuaris afectats. Qui més en va aportar va ser Josep Jofra, amb 13 viatges, i Salvador Planas i Mercè Tarrés, amb 12 cadascun. Aquests treballs de terrelló serien restats de l’aportació final al projecte, que finalment va ser sufragat pels propietaris amb 317,25 pessetes del total del projecte. La resta va ser assumida per la hisenda municipal.

La construcció del pont és un exemple més de la gran vitalitat que va tenir durant els anys de la Segona República amb la construcció d’aquest pont, la construcció de l’escola, l’arranjament del camí de Castelló, la regularització dels camins o el projecte de nou cementiri, que va acabar materialitzant-se als anys quaranta, entre d’altres. A banda, també s’ha de tenir en compte la construcció per part del sindicat del Centre Agrícola Social el 1931 i la seva ampliació el 1937.

WORLD OF DESIGN

EURO MOBILE
de bru

MOBILIARI I COMPLEMENTES

+34 972 503 962
+34 972 503 966
www.euromoblebru.com
info@euromoblebru.com

Ctra Figueres - Roses, km 33,5
17469, Fortià (Girona)
Apartar de correus, 170
17487 Empuriabrava

Temporada 2023-2024

Aquesta temporada ha sigut de rècord!!! Hem aconseguit tenir totes les categories amb un total de 9 equips: 1 escoleta, 1 prebenjamí, 1 benjamí, 2 alevins, 1 infantil, 1 cadet, 1 juvenil i 1 de 4a Catalana, amb un total de 131 jugadors/es (128 nois i 3 noies).

L'escoleta, el prebenjamí i el benjamí han participat en les lligues organitzades pel Consell Esportiu Alt Empordà, on han desenvolupat una bona temporada i han assolit els objectius marcats a l'inici, pel que fa a formació i desenvolupament dels nens/nenes.

La resta d'equips han competit a les diferents lligues organitzades per la Federació Catalana de Futbol, on han fet una molt bona temporada. Cal remarcar que l'equip de 4a catalana, entrenat per Víctor Rosillo i Miquel Ferrer, ha aconseguit el 2n premi al joc net. Bona feina nois!!!

Seguint amb un dels principals propòsits d'aquesta junta directiva, aquesta temporada tornen a pujar a l'equip de 4a Catalana nous jugadors formats «a la casa», cosa que farà que la temporada que ve ja siguin més de la meitat els jugadors sorgits del nostre planter!!!

Ja estem treballant en la següent etapa, en la qual, de nou, seguirem disposant de 9 equips, àdhuc les nostres instal·lacions no ens permeten ampliar a més equips.

El 29 de juny vam tornar a celebrar la festa de final de temporada i els nens van poder gaudir d'un matí de piscina, acabat amb un bon dinar de germanor.

Benjamins.

Caganius.

Alevins.

Prebenjamins.

Alevins.

Infantils.

Quarta Catalana.

Cadets.

Juvenils.

Us recordem que podeu seguir l'actualitat del Club per mitjà de les nostres xarxes socials: Facebook, Instagram i X, us animem a seguir-nos si encara no ho heu fet.

Per acabar, volem agrair personalment a tots els que feu possible que aquest projecte continuï endavant: pares, mares, jugadors, tècnics, socis, patrocinadors, junta directiva, per l'esforç i comportament exemplar que ens ha dut a desenvolupar la temporada de manera magnífica.

Volem fer menció especial a l'Ajuntament de Fortià, atès que sense el seu suport en el manteniment de les instal·lacions, sense la seva implicació, fer la nostra activitat seria més complicada.

I tot això fa que al C.E. FORTIÀ puguem dir que no-saltres sí que som més que un club. **SOM UNA GRAN FAMÍLIA!!!**

C. E. FORTIÀ

Una festa de colors

“La Colla de Corpus”, amb la col·laboració de l’Ajuntament de Fortià, s’ha ocupat un any més de la decoració de la plaça de l’església per celebrar la diada del Corpus.

Com ja és una tradició, hem celebrat una festa de colors gràcies a les catifes i dibuixos fets i dissenyats una mica entre tots. El dibuix de la catifa central ha mantingut el significat del corpus tradicional amb símbols religiosos, representant la comunió amb un calze, el blat i el raïm. No han faltat, com cada any, unes lletres de FORTIÀ ben originals i acolorides que presideixen l’entrada a la plaça i la resta de dissenys són una representació simpàtica de la primavera, aquest any amb les abelles de protagonistes, amb algun rusc i tot.

També hem comptat amb la participació de tots els nens i nenes de l'escola de Fortià, que aquest any han fet uns dibuixos relacionats amb les abelles, molt bonics i originals i que s'han exposat amb una gran rebuda per part dels visitants.

També hem de donar un valor afegit a tota la decoració floral que ha acompanyat a les catifes, amb flors i plantes variades que han convertit la plaça en un jardí multicolor amb tota mena de composicions i raconets florals, fent gala del bon gust i una gran imaginació per part de tota la colla que hi ha col·laborat.

Va ser una diada molt entranyable, en la qual el temps ens va acompanyar i vam gaudir d'un sol esplèndid tot el dia, que va fer lluir encara més la feina de tots i totes les participants.

Esperem que hàgiu gaudit de les catifes tant com nosaltres a fer-les.

La Colla de Corpus de Fortià

ARIDFORM MIQUEL

àrids, reciclats i formigó

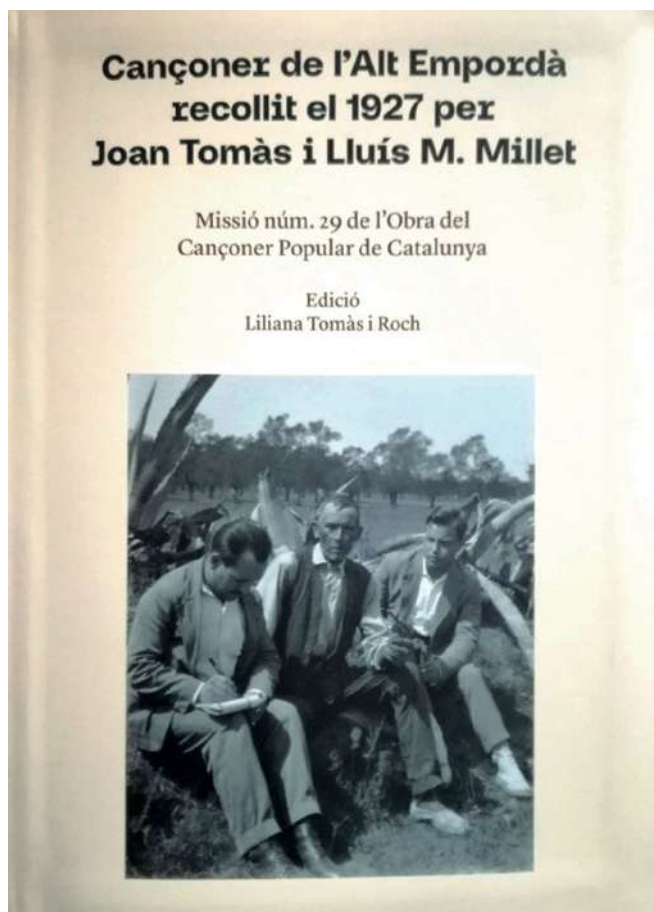
Camí St. Pere, S/N-17469 - Fortià / 872 004 205 / 629 12 6413

planta@aridformmiquel.com / formigo@aridformmiquel.com / www.aridformmiquel.com

«El Cançoner del 1927» a Fortià

L'estiu de 1927, els músics Joan Tomàs i Parés i Lluís M. Millet i Millet van recórrer vint poblacions empordaneses a la recerca de cançons per a l'*Obra del Cançoner Popular de Catalunya*. Ara, el *Cançoner de l'Alt Empordà, recollit el 1927 per Joan Tomàs i Lluís M. Millet*, editat per Liliana Tomàs i Roch, dona a conèixer aquest recull musical des de tots els seus vessants.

Joan Tomàs, Manuel Saurí i Lluís M. Millet, al Far d'Empordà, 24/07/1927. Fons Joan Tomàs.

Joan Tomàs i Lluís M. Millet eren deixebles de l'escola coral de l'Orfeó Català, tots dos músics i mestres, amb una estreta relació personal i professional, de plena confiança, estima i confidencialitat, cosa que va facilitar un treball molt fructuós. Lluís M., molt jove, era el primer cop que feia de folklorista sota el mestratge

del seu company, el mestre Tomàs, que ja en tenia una llarga experiència. Aquell era el cinquè any consecutiu que Joan realitzava missions per a l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya (OCPC), un projecte que, proposat, finançat i presidit per Rafael Patxot i Jubert, i dirigit per Lluís Millet i Pagès i Francesc Pujol i Pons com a representants de l'Orfeó Català, pretenia recórrer el territori dels Països Catalans i recollir-hi el màxim de cançons, així com danses, entremesos, tocs, tonades, cantarelles, jocs... amb l'objectiu de realitzar un corpus de totes les músiques populars catalanes, preservar-les i seguir-les transmetent.

Durant els dos mesos, a l'Empordà van recollir 507 peces (de les quals al llibre n'editem cent trenta-cinc) de 62 cantaires, a les següents poblacions (entre parèntesis el nombre de peces transcrits en cadascuna): Bàscara (8), Borrassà (6), Castelló d'Empúries (51), Cistella (22), Darnius (11), el Far d'Empordà (17), Figueres (73), Fortià (16), Galliners (1), Lladó (45), Navata (33), Peralada (6), Roses (12), Santa Llogaia d'Àlguema (53), Torroella de Fluvià (5), Valveralla (20), Vilabertran (36), Vilajoan (71), Vilamacolum (4) i Vilanova de la Muga (17).

Cada dia Tomàs i Millet escrivien un diari de tot allò que feien, vivien, observaven durant la recerca, aquesta crònica és del tot inèdita. En el llibre hem transcrit els manuscrits originals d'aquest treball de camp intercalats amb les cartes escrites pels dos col·lectors des de la missió als directius de l'Obra, els mestres Millet i Pujol, també inèdites i en les quals informen dels esdeveniments més significatius, destacant-ne els aspectes o anècdotes més rellevants i que ens donen molta informació de la nostra història i cultura. Ens parlen de personatges empordanesos i vilatans que generosament cantaven, sorpresos de l'interès d'aquests forasters per les seves cançons. Descriuen situacions, esglésies, masies... per tant, a més, aquesta edició és un passeig i una exaltació del territori, entra a dintre les cases, hortes, eres o pallers. Masos, pobles i indrets hi apareixen descrits i retratats amb tot detall i ens revelen el país d'on venim. El dietari de la missió està redactat amb un

to planer i proper, sovint irònic, també poètic, i sempre rigorós i respectuós. Tot amb un llenguatge genuí i molt ric, ple d'expressions i paraules que formen part de nosaltres, dels nostres avantpassats.

Quan coneixien un nou cantaire, n'escriuien una descripció i aquella informació que n'obtenien. Al llibre també hi donem a conèixer, doncs, un a un, aquests empordanesos que van col·laborar cantant, tocant algun instrument o informant, amb els seus noms complets, la informació recollida i la fotografia, si n'hi van fer.

El *Cançoner* conté gairebé un centenar de fotografies amb les quals, a més de conèixer els homes, dones i infants que els missioners van entrevistar, també podem saber on vivien, com vivien, com es vestien, com es pentinaven, i quina era l'expressió i l'ànim d'aquells empordanesos "d'abans de la guerra".

El llistat complet amb les cinc-centes set cançons recollides, qui va cantar aquella peça i on, es pot consultar en una taula, de manera que cada municipi pot descobrir els seus cantaires de 1927 amb les cançons que va cantar. A Fortià en van recollir una de Francisco Ribas i Viura, de 86 anys, fill de Fortià, pagès, i quinze cantades per Rosa Gratacós i Costa, filla de l'Estela, de 38 anys, cançons que havia après anant a "engegar" el bestiar i a fer l'escorxa al seu poble. Entre aques-

Rosa Gratacós. Fons de l'OCP.

tes, al diari en destaquen varies, com la número 272 del recull: "per la seva melodia que considerem nova: és aquesta profundament trista i la més bona collita d'aquest dia. En acabar la sessió hem impressionat les cançons núm. 271 i 272. Aquesta impressió és la més bona de les que portem fetes fins ara." Tomàs i Millet portaven un fonògraf amb què enregistraven només aquelles cançons que triaven per algun interès concret.

La Rosa Gratacós vivia a ca la Badosa "que és a plaça al davant de l'iglésia". Al diari escriuen: "Una nena, filla de la dona esmentada, ha dit que la seu mare era al camp a lligar cebes i que no trigaria a venir. La ceba és la principal producció d'aquest poble i d'altres veïns i n'hi ha unes vessanes immenses totes plenes d'aquesta planta. Han d'anar a lligar-les de bon matí, a les 7 fins a les 8 perquè amb la tendror que els hi ha donat la rosada són més amoroses i poden lligar-les millor, altrament si ho fan quan el sol és alt, se'ls trenquen perquè són ja seques."

Mentre esperaven la cantaire "ha sortit de casa seva, del costat de l'iglésia, un vellet amb ulleres i barretina, ens hem posat a enraonar; aleshores el bon home s'ha posat a recitar una variant dels *Contrabandistes* que li hem apuntat. Li hem fet un parell de fotografies que si queden bé, faran molt bonic, perquè és un tipo molt interessant. Més tard hem sapigut que és campaner i agutzil". Al llibre en podeu veure una de les fotografies, també la fotografia que Rosa Gratacós els va demanar amb els seus dos fills, els sogres i altra mainada del poble, davant de casa seva, i que hem pogut identificar.

Les lletres de les cançons destaquen tant per la temàtica com pel llenguatge i el vocabulari que contenen. Des de la narració de fets esgarrifosos (adulteris, segrestos, presos, guerres, incestos, robatoris, assassinats, crims...); fins a inacabables tirallongues de versos de contingut religiós, passatges bíblics, goigs, nades, caramelles, *divinos* o contrapassos; passant per floretes amoroses o de festeig; innocents jocs de mainada, balls o danses... Tot plegat, un interessant corpus de mites, tabús, creences, supersticions, pors, prohibicions i comportaments socials presents en la nostra societat d'abans i d'ara.

Un llibre, doncs, que recupera una història inèdita fins ara, les veus dels nostres avis.

Liliana Tomàs i Roch

Autora del llibre i neta del mestre Tomàs

Poemes guanyadors dels Jocs Florals

LA FRUSTRACIÓ

No aguanto més
miro cap al cel per aguantar,
sembla que la vida m'abandonés
durant uns segons em necessito apartar.

He de continuar i no en tinc ganes,
tancada dins una habitació
sense poder moure les cames,
intento resistir, però em quedaré sense respiració.

L'única raó per la qual estic aquí és l'obligació,
no existeix l'entusiasme ni l'alegria,
només hi soc per la pressió
però no passa res, tan sols serà tot un dia.

Enfonsada en un lloc fosc dels meus pensaments
cada vegada caic més fons,
escoltant el silenci dels vents,
mirant a l'infinit des dels balcons.

Però amb tot l'avorriment, he estat reflexionant,
que hi ha molta gent que això ho pateix cada dia
i finalment sortiré d'aquí abraçant,
estimant i apreciament la nova vida.

AF (Juna Aupí 6è primària)

LA XOCOLATA

La xocolata et pot agradar
però al·lèrgia et pot provocar.

Blanca, negra o amb llet
sempre que en menjo quedo satisfet.

Xocolata menjaré
i més feliç estaré!

Merengue (Paul Girón 4t primària)

PARKOUR

El parkour em fa sentir inspirada
quan veig la paret amb la mirada,
hi salto amb una cama.

A vegades ho veig tot net,
em fa córrer per la paret.
Faig escalada i a vegades
em quedo penjada.

Quan corro per un lloc estret
tinc una mica de fred,
salto des de la paret
amb una *voltereta* del revés.

Quan vaig al saltant
amb els meus amics
penso en molts embolics
perquè la gent fa coses sense sentit.

Quan veig molta altura
dic: ai! Quina aventura.
Salto molt segura
i em quedo com una figura.

Quan veig coses inclinades
pujo i baixo moltes vegades,
sense anar per les escales,
llisco com si tingués ales.

Sniker (Chloe Muñoz 5è primària)

GORBS

Comunicació - Edicions

629 151 930 · cgorbs@gorbs.cat
www.gorbs.cat

CONTES A L'INREVÉS

I si la història de Sant Jordi fos a l'inrevés?
El drac seria vegetarià,
i la princesa estaria a punt per salvar.

O al conte de la caputxeta el llop va guanyar
i així la història es va acabar.

I potser els Tres Porquets no es varen espantar
i només ho van fer per la història animar.

Les Set Cabretes ens van enganyar
perquè el llop no les volia caçar.

O la Blancaneus es va adormir
perquè tenia feina de bon matí.

Les històries són boniques
tant si són grans com petites.

Doctora 2.0 46 (Sílvia Aupí 3r primària)

XISPA

La Xispa és la meva gata
i no menja cap rata.

Taronja, blanc i marró
és el seu color.

Amb una canya de pescar
la faig jugar.

El pinso li agrada
i se'l menja d'una queixalada.

Luna (Iona Belda 1r primària)

ELS ANIMALS

Tinc un peix taronja
que sembla una esponja
tot el dia vol menjar
i jugar.

Al zoo he trobat una sargantana
i l'he donat a l'Anna.

A casa tinc un cargol
que passeja per on vol.

He vist una coloma
que menjava una poma.

A casa tinc una vaca
que és molt maca.

Lisa Lisabeta (Katia Cherkachina 2n de primària)

Plaça de Catalunya, 2 - Tel. 972 53 40 77 - FORTIÀ

Farmàcia
Núria Marcé
Badosa

17469 FORTIÀ

Tel. 972 53 41 67

Racó de l'art

POEMES I RELATS

L'Os Bru

Quin és l'animal que té més fam?
L'Os bru que és menja un flam.
Quin és l'animal que es passeja pel bosc?
L'Os Bru quan es fa fosc.
Quin és l'animal que li agrada llegir?
L'Os Bru la història del pi.
Quin és l'animal que viu en coves fosques?
L'Os Bru que menja mosques.
Quin és l'animal que a l'hivern se'n va al llit?
L'Os Bru que et diu bona nit.

Autoria: **Elna Brugués Carrion**

El patinatge

Quan vas a veure patinatge
es com quan veus un paisatge.

El primer cop que patines
es com quan camines.

Quan entrenes
potser vas amb trenes.

I per acabar, quan competeixes
mentre ho fan les altres t'avorreixes.

Autoria: **Irati Sala Arrese-Igor**

ARTS PLÀSTIQUES

Aquarel·la.
Gaig blau.

Autora:
Alba Ventura (6è).

El fetge gras

Tots hem sentit aquesta expressió alguna vegada i encara que tenir el fetge infiltrat de greix no sembla molt saludable, tampoc sona com una malaltia molt preocupant, tot i que podria arribar a ser-ho. El fetge gras o esteatosi és com anomenem a una sèrie de patologies que produeixen una acumulació de greix al fetge i que pot ser produït per alcohol, fàrmacs o algunes malalties. Al nostre medi la causa més freqüent de fetge gras és la malaltia hepàtica no alcohòlica (FGNA). És molt freqüent al Primer Món perquè aquí també ho és el seu principal aliat: l'obesitat.

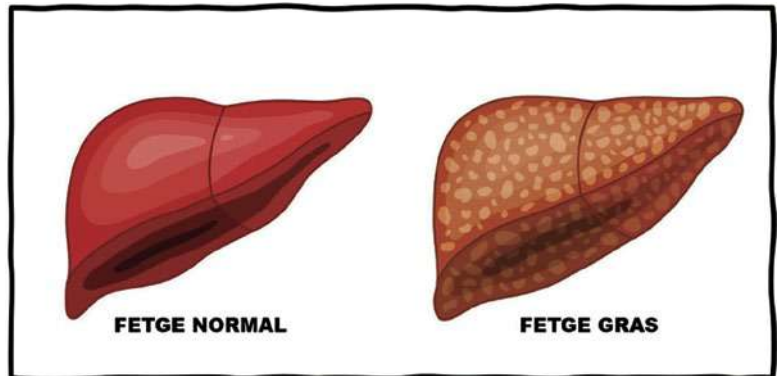
La mala alimentació i l'absència d'exercici físic són els màxims responsables per desenvolupar-ho. Quan l'alcohol és el responsable parlem de malaltia hepàtica alcohòlica o hepatitis alcohòlica, en canvi, parlem de FGNA quan desenvolupem un fetge gras independentment del consum d'alcohol i unes alteracions a les analítiques ens indiquen que hi ha alguna mena de dany hepàtic. El FGNA és una malaltia silenciosa que es desenvolupa durant anys i és possible que el pacient no tingui símptomes fins que no sigui prop de la cirrosi, que seria la complicació més greu (per sort molt menys freqüent que en la malaltia hepàtica relacionada amb l'alcohol). El FGNA és més freqüent en persones amb hàbits de salut dolents i tendència a guanyar pes, especialment a la panxa.

Els símptomes, però, són molt inespecífics, com un esgotament progressiu o tenir molèsties a la part superior dreta de l'abdomen, per la qual cosa, si una analítica o una ecografia no ens ho indica, serà molt difícil diagnosticar-ho.

Els experts encara estan estudiant les causes del FGNA. Les investigacions suggereixen que certs problemes de salut, la dieta i una sensibilitat especial de l'aparell digestiu podrien fer a la persona més propensa a desenvolupar un FGNA.

És més probable que una persona desenvolupi FGNA si pateix de:

- Sobrepès / Obesitat
- Diabetis
- Concentracions anormals de greixos a la sang (colesterol, triglicèrids)
- Síndrome metabòlica (cintura ampla, hipertensió, sucre alt, colesterol alt)

Presentar una o més d'aquestes afeccions de salut augmenta la probabilitat d'acumular greix a les cèl·lules del fetge i que aquest greix no es pugui eliminar, desenvolupant, per tant, FGNA. Estan estudiant fàrmacs per ajudar a revertir-ho, però sempre seran només una ajuda a la necessària modificació de l'estil de vida necessària per parar o revertir el FGNA.

Es creu que les dietes riques en fructosa (un sucre que s'afegeix habitualment per endolcir begudes i aliments) podrien augmentar el risc de desenvolupar FGNA, tot i que, en general, tots els sucres i aliments hipercalòrics ho faran també.

Els científics també han examinat la relació entre el FGNA i els bacteris presents en el tub digestiu que ajuden amb la digestió i han trobat bastants diferències entre les persones que tenen FGNA i les que no.

Si ens diagnostiquen de fetge gras l'opció més saludable, i potser la més difícil, és fer un pensament i perdre pes, rebaixant uns centímetres el diàmetre de la nostra cintura. Si sospiteu que aquest pot ser el vostre cas, no dubteu a venir a la consulta i ho podem descartar o confirmar. Com sempre es diu: no esperem que sigui massa tard...

Pedro Aparicio
Metge del dispensari de Fortià

Fortià

Festa Major de Sant Cels

Del 23 al 28 de juliol de 2024

Dimarts 23 juliol

De 17h a 21h Donació de sang, al Centre Agrícola Social.

Dimecres 24 de juliol

20.30h Concert "A la llum de les espelmes" trio de flauta, viola i piano a l'església parroquial

Dijous 25 de juliol

19h Presentació del llibre "Cançoner de l'Alt Empordà" de Liliana Tomàs i Roch, al Centre Agrícola Social.

Divendres 26 de juliol

20h "Xupinassu de Festa Major"

tot seguit: Festa Holi, a la plaça de l'Església. Hi haurà servei de bar i entrepans.

22.30h A la plaça de l'Església Sessions de DJ'S amb:

DJ Manel Monsech i Dj Pol Arroyo

Dissabte 27 de juliol

11h II Torneig Infantil de Natació (4 a 12 anys), a la Piscina Municipal. Tot seguit: sessió d'aquagym.

18h Concert i ball, al Centre Agrícola Social amb el **TERCET SONA BÉ**

18h Taller de diables amb els Senyors del Foc, a la plaça de l'Església.

19h Espectacle infantil "Arzabastayan" de **RUSKUS PATRUSKUS** a la plaça de l'Església.

20.30h Sopar popular a la plaça de l'Església (No cal reserva).

22h Espectacle pirotècnic i correfoc a la plaça amb els **SENYORS DEL FOC**.

22.30h **BANDA NEON, + Dj Funciu** a la plaça de l'Església.

PUNT
LILA

Diumenge 28 de juliol

11h XXI Trobada de motos Vespa i clàssiques, als Pradells.

11:30h Ofici solemne amb Cobla **VILA DE LA JONQUERA**, tot seguit sardanes a la plaça.

13h Vermutada Popular, a la plaça de Catalunya.

20h Havaneres amb el grup **"MAR D'AMUNT"**, a la plaça de l'Església

Organitza:

Ajuntament
de Fortià

Col.laboren:

Diputació de Girona

Amics de la Vespa

CE Fortià

La Botiga de Fortià

Grup Fortià Jove

Oficina Jove Alt Empordà

FesLaFesta.com
ONLINE

L'Ajuntament es reserva la possibilitat de fer canvis que siguin imprescindibles pel bon funcionament dels actes i espectacles.